

“Kommer Kanada att stödja FN:s Ursprungsfolksdeklaration? Jag undrar det...”

Kenneth Deer är mohawk, journalist och konsult i media och internationella relationer. Han har varit engagerad i internationella frågor som rör ursprungsfolken i årtal.

Ett citat ur årets trontal inför parlamentets – den lagstiftande församlingens – öppnande, hållet av Kanadas generalguvernör Michaëlle Jean den 3 mars lyder:

“Vi är ett land med ett ursprungsfolksarv. Ett växande antal stater har gett kvalificerade erkännanden till Förenta Nationernas Deklaration om rättigheter för ursprungsbefolkningar. Vår regering kommer att vidta åtgärder för att stödja ett sådant målsättningsdokument på ett sätt som är förenligt med Kanadas konstitution och lagar.”

Beslutet att ställa sig bakom FN-deklarationen – om det görs med ära – skulle vara en 180-graders omsvängning för Kanadas regering som röstade emot Deklarationen inte en gång utan två gånger: i Rådet för mänskliga rättigheter under 2006 i Genève och på nytt vid FN:s Generalförsamling i New York 2007.

Kanada lobbade aktivt i New York för att göra större ändringar för att försvaga ursprungsbefolkningars rättigheter men misslyckades.

Även om Kanadas motstånd fördömdes av många, applåderade några av Kanadas största tidningar omröstningen och gratulerade Kanada för detta beslut.

Inte nog med att Kanada röstade emot Deklarationen om Ursprungsfolkens Rättigheter, men under de senaste två och ett halft åren har Kanada gjort hinderreferenser till Deklarationen om Ursprungsfolkens Rättigheter på olika FN-möten och i förhandlingar om texter som handlar om rättigheterna för ursprungsbefolkningar.

Inte tala om Deklarationen

Vid en kort genomgång i Montreal förra november, på ett möte om FN:s Konvention om biologisk mångfald, bad kanadensiska regeringens företrädare att ursprungsfolksdelegaterna inte skulle tala till dem om Deklarationen om Ursprungsfolkens Rättigheter eftersom de hade fått instruktioner att motsätta sig alla referenser till den i debatterna under mötena.

Tillfrågade om var dessa instruktioner kom ifrån, sa de, “från den högsta nivån i regeringen”. De högsta nivåerna inkluderar naturligtvis också premiärministerns kontor. Kanada motsatte sig alla hänvisningar till Deklarationen om Ursprungsfolkens Rättigheter, tillsammans med USA, vilket gjorde förhandlingarna mycket svåra. Kanadas internationella trovärdighet och rykte har allvarligt fläckats genom regeringens beteende.

Ursprungsbefolkningarna hade tur när Kanada och USA bojkottade Världskonferensen mot rasism i Genève i april förra året. FN:s medlemsstater godkände FN:s Deklaration om ursprungsfolkens rättigheter som ett viktigt verktyg i kampen mot rasism mot ursprungsbefolkningar. Detta kanske inte hade hänt om Kanada varit representerat.

Bevara status quo

Har trontalet angett att Kanada helt förändrat sin ståndpunkt? Det finns tecken i ett sådant här uttalande som inte bådär gott för ursprungsbefolkningarna i Kanada. Begreppet “kvalificerade erkännanden” innebär att den kanadensiska regeringen inte avser att godta Deklarationen och helt och fullt ut genomföra den, såsom uppmanades i en motion som antagits av Underhuset i april 2008. Istället avser regeringen att sätta gränser för hur den kommer att tolka detta instrument för mänskliga rättigheter. Regeringen syftar till att stödja Deklarationen, endast i den utsträckning som är helt förenlig med Kanadas konstitution och lagar. Detta skulle tjäna till att bevara status quo.

I augusti 2007, lade den kanadensiska regeringen fram en lista på över 30 ändringar som parlamentet överlämnat till ordföranden för FN:s generalförsamling i New York, en löjlig handling, som illustrerar den typ av begränsningar regeringen överväger.

Detta skulle orättvist kunna påverka ursprungsfolkens kollektiva rättigheter, inklusive rättigheter till

land och territorier, vår frihet, och görs innan man informerat och fått samtycke, bland annat.

Också uttrycket "önskad handling" används. Detta innebär att säga att Deklarationen är ett högt mål man försöker att uppnå som utgör en ny högsta gräns för rättigheter. Detta är inte sant. Det är sant att Deklarationen om Ursprungsfolkens Rättigheter kanske inte är bindande som en konvention, men har rättslig verkan.

Rätt till självbestämmande

De rättigheter som utarbetats i Deklarationen är inneboende eller redan existerande rättigheter. De är inte nya rättigheter. De finns i ett brett spektrum av rättskällor, såsom internationella instrument, samt praxis från internationella och regionala fördragsorgan och nationella domstolar.

Till exempel, rätten till självbestämmande, Artikel 3 i Deklarationen, återspeglar identiskt artikel 1 i Internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter och i den Internationella konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter. Dessa två konventioner om mänskliga rättigheter säger att "Alla folk har rätt till självbestämmande". Dessa konventioner är bindande internationell rätt.

Självbestämmande är inte en målsättningsrätt, utan en befintlig och användbar kollektiv mänsklig rättighet. Ursprungsfolket är erkända som folk lika med alla andra folk i världen, så denna rätt gäller. Allt annat skulle vara diskriminerande och rasistiskt.

Begränsa tillämpningen

Kanada kan inte för att det ska stämma överens med det befintliga lagar begränsa den internationella stan-

darden för mänskliga rättigheter som ingår i Deklarationen om Ursprungsfolkens Rättigheter.

Den nuvarande regeringen har inte ens accepterat att våra kollektiva rättigheter är mänskliga rättigheter eller att Deklarationen om Ursprungsfolkens Rättigheter är ett internationellt instrumentet för mänskliga rättigheter. Det är därför den sista meningen i traktatet lyder: "helt i överensstämmelse med Kanadas konstitution och lagar". Detta är avsett att begränsa tillämpningen av Deklarationen om Ursprungsfolkens Rättigheter, det är en regressiv förändring som allvarligt kan skada ursprungsbefolkningarna.

Ingen tidigare regering i Kanadas historia har någonsin försökt att införa en sådan begränsning i beaktandet av den allmänna deklarationen om Mänskliga Rättigheter eller till två internationella konventioner om mänskliga rättigheter. Om konstitution och lagar i en stat står i konflikt med den mänskliga rättighetsstandarderna måste dessa lagar ändras. Kanada har nu en möjlighet att gå från bak i bussen när det gäller de mänskliga rättigheterna till fronten, genom att visa hur FN:s Deklaration om ursprungsfolkens rättigheter kan tillämpas på ett positivt och effektivt sätt.

Regeringen måste visa att den har ändrat sin attityd och sitt beteende i tillämpningen av den mänskliga rättighetsstandarderna för de mest missgynnade folken i Kanada.

Kenneth Deer
Översättning:
Ann-Kristin Håkansson,
Henrik Persson

Kenneth Deer var 1992 -2008 redaktör för "The Eastern Door", en tidning och webbplats i mohawksamhället Kahnawakes tjänst. Han sålde tidningen 2008 och äger och driver nu Deer Communications, ett konsultföretag för media och internationella relationer, han är också medistyrelsen för FN:s frivilliga fond för ursprungsfolk.

Foto: The Eastern Door